

הלכות ראש השנה תקפד-תקפה קצו

ך צריך לימור רוע גזר בנשימה אחת דהיינו שיקרע הוא יתברך הרוע שבגורה ומה שנשאר בגורה יהיה לרמזים¹⁰:

ה אין אומרים אבינו מלכנו בשבת¹¹ מפני שאסור להבוע צרכיו בשבת¹² ואפילו בערב שבת במנחה אין אומרים אותו¹³:

ז בראש השנה מאריכין בפיומים ובתפלות עד חצות היום¹⁴ לכל הפחות¹⁵ ואם חל בשבת אין להאריך יותר מחצות אבל כחול יכול להאריך יותר¹⁶ כמה דברים אמורים בפיומים ובתפלות אבל בניגונים אין להאריך יותר מחצות¹⁷ כיון שהוא יו"ט¹⁸:

ז מוציאין שני ספרי תורה¹⁹ בראשון קורין חמשה²⁰ מן ו'ה' פקד את שרה²¹ עד פרשת העקרה²² לפי שבראש השנה נפקדה שרה²³ ואם הוא שבת קורין בו שבעה²⁴ ומפמור קורא בספר תורה שני בפרשת פנחס ובחודש השביעי²⁵ ומפמור בתחלת ספר שמואל²⁶ עד וירם קרן משיחו²⁷ לפי שגם חנה נפקדה בראש השנה²⁸:

ח ויש מקומות שנהגים לקרות התוקע ממנין חמשה העולים לספר תורה²⁹ ויש מקומות נהוגים לקרות גם המתפלל מוסף וכן כיום הכיפורים³⁰:

ט אם יש תינוק למול בראש השנה אין ממתניים למולו עד אחר גמר התפלה³¹ משום דרויזין מקדימין למצוה³² אלא מלין אותו אחר קריאת התורה קודם תקיעת שופר³³ לפי שעל ידי תקיעת שופר הקב"ה זוכר עקדת יצחק³⁴ טוב לסמוך המילה ברית אברהם ועקדת יצחק³⁵ כמה דברים אמורים במקום שמלין בבית הכנסת אבל במקום שנהגים למול כל אחד בביתו מלין אותו אחר יציאה מבית הכנסת³⁶:

תקפה סדר התקיעות מיושב וכו' ו"א סעיפים:

א צריך לתקוע מעומד¹ שנאמר² יום תרועה יהיה לכם ולהלן הוא אומר³ וספרתם לכם מה לכם האמור שם מעומד כמו שנתבאר בס' תפ"י אף כאן מעומד⁴ ולפיכך לא

לב מגילה לא, א. מור וש"ע שם.
לג מור וש"ע שם.
לד רש"י שם ד"ה מפמורין. לבוש שם. מ"א שם. והוא בגמרא ר"ה י"א, א.
לה כלבו סי' סד (כפ, מע"א). רמ"א סי' ב.
לו לבוש סי' ב. מ"א סק"י.
לז לבוש סי' ד.
לח פסחים ד, א. לבוש שם.
לט הגדה אשרי ר"ה פ"א סי' ה. שו"ע סי' ד.
מ ר"ה פ"ג, א. הובא לקמן סי' תקפ"ב.
מא ראה תרומת הדשן סי' רסו. לבוש שם. ע"י ס"ז סק"ב.
מב כנסת הגדולה הגב"י. הובא בב"א סק"י. וראה לקמן סי' תרכ"א סי' ג.
סימן תקפה
א הגדה ממ"ק סי' צב אות ה. סוד וש"ע סי' א. וראה אהדות חיים הל' ציצית סי' כו, בשם הירושלמי (לעמוד לשירת כ"י כשעשתנו המצות).
ב בבביר כפ, א.
ג ויקרא כז, מז.
ד סוף ד.
ה הגדה ממ"ק שם. מור ולבוש סי' א. מ"ז סק"א.

טז ס"ז סי' תרכ"ב סק"י.
יז ר"ן ר"ה (מ, א) ד"ה גמ'. שולת הירביש סי' תקב. רמ"א סי' א.
יח ר"ן שם. רבי"ש שם. מ"א סק"י. וכדלעיל סי' קפח סי' ד וש"י. וראה שער הבטל פ"ז אות ב.
יט מעגלי צדק (אחרי מוסף פ"ו ב' ד"ה). מהר"ל הל' ר"ה (ע"י רפא). מ"א שם. וראה גם לקמן סי' תרב סי' ב (עש"ה) וש"י.
כ מהר"ל סדר מוסף של ר"ה (ע"י ש). רמ"א סי' א.
כא מהר"ל שם. מ"א סק"ה.
כב יש"ש ביצה פ"ב סי' ד. מ"א שם. וראה לעיל סי' תקכ"ב סי' א. לקמן סי' תקנ"ו סי' וס"ו.
כג מ"א שם. וראה לעיל סי' תקכ"ב סוף סי' י.
כד ראה לקמן סי' תקנ"ו סי' ג.
כה מור וש"ע סי' ב. וראה גם לעיל סי' תפח סוף סי' ג.
כו מור וש"ע שם. וראה גם לעיל סי' תפח סי' וס"ו.
כז מגילה לא, א. מור וש"ע שם.
כח מור וש"ע שם.
כט ר"ן שם (י, ב) ד"ה גמ'. לבוש סי' ב. מ"א סק"ה. והוא בגמרא ר"ה י, מע"ב.
ל מור וש"ע שם. וראה גם לעיל סי' רפב סי' א וס"ב. לא חשונה מזינה פ"ד ל, ב. מור וש"ע שם.

קצח

הלכות ראש השנה תקפה

יסמוך על שום דבר בענין שאם נטל אותו דבר שסמך עליו היה נופל^א שאין זו עמידה אלא סמיכה^ב ומכל מקום אם עבר ותקע אפילו מיושב יצא^ג ואין צריך לחזור ולתקוע מעומד לפי שעמידה זו אינה אלא מדברי סופרים כמו שנתבאר בס' ה"ט ובס' תפ"ט ע"ש:

ב השומעין התקיעות אף על פי שעדיין לא יצאו ידי חובתן^א אף על פי כן אינן צריכים לעמוד יב^ב:

ג נוהגים לתקוע על הכימה^א במקום שקורין^ב וראוי ליתן לתקוע לצדיק והגון ובלבד שלא יהא מחלוקת בדבר^ג:

ד קודם שיתקע יברך^א מעומד^ב אשר קדשנו במצותיו וזונו לשמוע קול שופר ולא יאמר בקול שופר דמשמע לצייט לקול השופר^ג ולמה אין מברכין לתקוע בשופר לפי שהתקיעה אינה עיקר המצוה אלא שמיעת קול שופר הוא עיקר המצוה^ד שהרי התקוע ולא שמע קול שופר לא יצא^ה כמו ש[ן]תבאר בס' תקפ"ז^ו ע"ש ומכל מקום אם עבר או מטעו ויברך לתקוע בשופר^ז או על תקיעת שופר^ח יצא:

ה ואחר ברכה זו יברך שהחיינו^א לפי שהיא מצוה הבאה^ב מוזמן לזמן^ג ואחר התקוע לעצמו ואחר מי שיצא ידי חובתו ותוקע להוציא אחרים ידי חובתן מברך שתי ברכות אלו^ד כמה דברים אמורים כשאין השומע יודע לברך אבל אם הוא יודע לברך יברך בעצמו^ה ולא ישמע ממי שכבר יצא ידי חובתו כמו שנתבאר בס' רע"ג^ו ע"ש:

ו ואחר שבירך שתי ברכות אלו יתקע תשר"ת ג' פעמים ותש"ת ג' פעמים ותרת"ג פעמים^א כמו שיתבאר בס' תקצ"ז ע"ש.

מי שנסתפק לו אם שמע קול שופר ביום ראשון של ראש השנה שהוא מן התורה צריך לתקוע אבל לא יברך שספק ברכות להקל ואם הוא ביום שני שאינו אלא מדברי סופרים אין צורך לתקוע^א דספק דרבי סופרים להקל.

יח ב"ח ד"ה ומ"ש יברך. מ"ז סק"ב. מ"א סק"ב.
יט ראב"ן ס' לה. ראב"ה שם. רא"ש פ"ד מו"ט. ג. מור ולבוש ס"ב. עולת שבת סק"א. מ"ז סק"ב. וראה לקמן תקפ"ט ס"ה. ס' תקפ"ט ס"ז (במומרי) וס"ג קובץ כינס תורה ח"ג ע' פ. פ. עניני יטב טק ע' קיד.
כ ראב"ן וראב"ה ורא"ש שם. מור ולבוש שם.
כא סעי' ב"ג.
כב ב"ח שם. מ"א שם.
כג ראה רא"ש שם בשם ר"ת. לעיל ס' תלב ס"ד.
כד סדר ר"ב ענינים נאמן. ראב"ה שם בשם הירושלמי. רמב"ם הל' שופר פ"ג ה"ג. טור ושו"ע ס"ב.
כה עירובין מ"ג. ב. רמב"ם הל' ברכות פ"א ה"ט. ובלעיל ס' תלב ס"ג וש"נ.
כו דמ"א ס"ב. ב"י ד"ה תב רמב"ם.
כז דמ"א סק"ג.
כח סק"ג ו.
כט רמב"ם הל' שופר פ"ג ה"ג. מור ושו"ע ס"ב.
ל סעי' א"ב.
לא כנסת הגדולה הנה"ט. מ"א סק"ג.

ו מנהי"ל הל' שופר (ע' רפח). דרכי משה ס"ק א. מ"א סק"א. וראה גם לעיל ס' צד סוף ס"ה. לקמן ס' תרו ס"ז.
ז ראה מ"א ס' קטא סק"ב. רמ"א ח"מ ט' ז סוף ס"א ובג"ב שם.
ח מ"א סק"א.
ט סק"ג ד.
י סק"ג ד.
יא היינו כשלא שמענו בתפלת מעומד ועתה בא לשמוע. וראה לבוש ס"א. כנסת הגדולה הנה"ט. מ"א סוף סק"א.
יב ר"ף ר"ה פ"ד (י. ב.). רמב"ם הל' שופר פ"ג ה"ג. הגהת סמ"ק שם.
יג דרכי משה ס"ק א. דמ"א ס"א. וראה לקמן ס' תקעב ס"ט (שהוא מפני כבוד הצבור). הע"ב תרל"ט ע' 14.
יד רמ"א שם. וראה לקו"ש הל"ט ע' 43 תערה ו.
טו עטרת זקנים בשם פ"ד חסידים ס' תשסא.
טז סדר ר"ב ענינים נאמן. ר"ף ורמב"ם שם. ראב"ה ס' תעלה בשם הירושלמי. טור ושו"ע ס"ב.
יז רמב"ם הל' שופר פ"ג ה"ג. וראה גם לעיל ס' ח ס"ג וש"נ.

הלכות ראש השנה תקפה תקפו קצמ

טוב ^ב לתקוע בצד ימין ^ג של פז ^ד אם אפשר לו בכך ^ה משום שנאמר ^ו והשמע עומד על ימינו והתקיעה מערבת השמן ^ז;

ז וטוב שיעמיד פה השופר למעלה ^ח ולא יטנו לצדדים ^ט שנאמר "עלה אלהים בתרועה וגו'";

ח אם התחיל לתקוע ולא יכול להשלים כל השלשים תקיעות יתקע אחר תחתיו ואם

גם השני אינו יכול להשלים ישרים אחר תחתיו וכן לעולם וכולם אינם צריכים לברך

לפי שכבר נפטרו כולם בכרבת הראשון ^י ואפילו אם הראשון לא היה יכול לתקוע אפילו

תקיעה אחת ^{יא} אעפ"כ לא היתה ברכתו לבטלה ^{יב} כיון שכוונתו היתה בברכתו להוציא

כל השומעין וא"כ התוקעין אחרונים וכל הקהל ששמעו ברכתו אינם צריכים עוד לברך ^{יג}.

אבל אם בא לתקוע תחתיו מי שלא שמע ברכתו צריך לברך קודם שיתקע ^{יד} שהרי הוא

לא יצא בברכת הראשון;

ט כמה דברים אמורים כשתוקע זה לא יצא עדיין די חובתו שלא שמע עדיין כל

התקיעות אבל אם כבר יצא די חובתו ששמע כבר כל התקיעות כבית הכנסת אחרת

אינו צריך לברך קודם שיתקע שהרי הצבור שמעו כבר הברכה מן התוקע הראשון ^{טו};

י נהגין שהמתפלל שחרית מקרא סדר התקיעות לפני התוקע מלה במלה כדי שלא ישעה

בתקיעותיו ומנהג יפה הוא ^{טז} ועיין בס' תק"צ ^{טז};

יא (אסור לימול שכר לתקוע שופר בראש השנה אפילו שכרוהו מערב יו"ט לפי שהוא

נוטל שכר יו"ט ^{יז} ואסור ממעם שנתבאר בס' ש"י ע"ש ואם נמל אינו רואה סימן

ברכה ^{יח} מאותו שכר ^{יח} לעולם);

תקפו דיני שופר של ראש השנה ובו ב"ו סעיפים:

א שופר של ראש השנה מצותו שיהיה כפוף ^א כדי שיכפפו את לבם להקב"ה בתפלה.

ברכה (אף שהם כבר בירכו). ומטק שלא לעשות כד הנכריכות בהדלקת הנרות, משא"כ בשופר ובדיקת חמץ שאין שם מנהג יש להגב שאין לברך. ועוד אופן מביא לעיל סי' תלב בק"א שם בה"ג, שנה שהתוקע כבר שמע התקיעות עם הברכה מועיל גם לתקיעות אלו. וראה קובץ יביל תורה (ג' ב' ע' לה. ו' ע' נו. מ"ז דרכי משה ס"ק ב' דמ"א ס"ד. ד"א סק"א. ומנהג חב"ד שאינו מקראי בדיבור אלא מורה באצבעו בסדרו (ספר המנהגים – חב"ד ע' 56).

מח סעי' מר"ט (אם מצע בסדר התקיעות).
מט טור בשם אה"י ה"ד ח"אל (ר"ט). מרדכי בתובת רמ"ו קפ"ט בשם ה"ד בירך.
נ סעיף יא. ושם הביא שיש אמורים שבמקום מצוה לא נטרו (ברעת המרדכי בתובת רמ"ו קפ"ט בשם ה"ד שמואל) ושכן המנהג להקל. וראה גם לעיל סי' תקכו ס"ד. וראה הק"י הלכות ח"א לב, ב.
נא פסחים ג' ב' (שבר המתורגמנין). ב"י ד"ה ולא ידעתי (לדעת המתורגמנים). שו"ע ס"ח ס"ח. מ"א ס"ק יב (לדעת המתורגמנים). וכו"ה לעיל סי' שו (לדעת המתורגמנים).
נב ראה לעיל סי' רנא ס"א. סי' תסח ס"ג וע"ג.

סימן תקפו

א רבי לוי בגמרא. כו. ב' טור שו"ע ס"א.
ב ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ד. טור ולבוש ס"א.

לב במונחים השלחן בתב שכאן מתחיל ס"ג.
לג מנהגים (פירטא) ר"ה (ע' צ). דמ"א ס"ב.
לד מ"א סק"ד.
לה רמ"א שם.
לו וכו"ה ג' א. מנהגים שם. מ"א שם.
לז ראה ר"ה טו, רע"ב לקמן סי' תקצב ס"ו (במנומרי).
מא משנה ברורה שנת"צ אות יד. לק"ש חב"ד ע' 223 והערה 18. שלחן התקף ח"ב ע' קנ"קצד.
מב חוקת מוס"פ. רא. מרח"ל ה"ל שופר (ע' רפח). רמ"א ס"ב.
מג ח"א סק"ה.
מד תהלים נו. ו.
מא מ"ט פ"ג ה"א בשם רבנו דאי. ראב"ה סי' תקנב (ע' 263) בשם כמה פוסקים. רא"ש פ"ד מוס"פ יא. טור בשם ר"י. שו"ע ס"ג.
מב רא"ש שם. טור וש"ע שם.
מג טור וש"ע שם.
מד ראה ב"י ד"ה ומו"ש רבנו וברכה. לבוש ס"ג.
מה ב"י מורה"א ואם. וראה לעיל סי' רמנ ק"א סק"ה מר"ה ונבחרו.

מו עולת שבת ס"ב. אלהי זמא סק"ד. וכו"ה לעיל תלב סי' תק"א שם ס"ק ב' (שגזיכה מביא גם לענין בדיקת חמץ). ודעה א' לדעיל סי' רמנ ספ"ו וק"א ס"ק ה. וראה דעה ה' שם, שגם המחויב לתקוע להם מרין ערבות חיוב